

POSTANOWIENIE

Dnia 22 stycznia 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – Wydział I Cywilny w składzie:

Przewodniczący:	SSA Andrzej Struzik (spr.)
Sędziowie:	SA Anna Kowacz-Braun SA Teresa Rak

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 22 stycznia 2015 r. w Krakowie

sprawy z powództwa H. M. i A. M.

przeciwko J. M.

o ekshumację

na skutek zażalenia powoda H. M. na postanowienie Sądu Okręgowego w Tarnowie z dnia 12 września 2014 r. sygn. akt I C 1040/13

postanawia:

- 1. uchylić punkt 1 zaskarżonego postanowienia;***
- 2. uchylić postanowienie Sądu Okręgowego w Tarnowie z dnia 2 lipca 2014 r.***

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 12 września 2014 r. Sąd Okręgowy w Tarnowie w punkcie 1 odrzucił apelację powoda H. M. od wyroku tamtejszego Sądu z dnia 5 czerwca 2014 r., a w punkcie 2 odrzucił kolejny wniosek tego powoda o zwolnienie od kosztów sądowych i ustanowienie pełnomocnika z urzędu. Uzasadniając powyższe postanowienie sąd I instancji wskazał, że zarządzeniem z dnia 2 lipca 2014 r. wezwano powoda o uiszczenie opłaty od apelacji, albowiem postanowieniem z tej samej daty odrzucono zawarty w apelacji wniosek powoda o zwolnienie go od kosztów w niniejszej sprawie z uwagi na fakt, że był on oparty na tych samych okolicznościach faktycznych co poprzedni wniosek oddalony postanowieniem z dnia 19 lutego 2014 r. Powód nie uiszczył opłaty od apelacji, natomiast w dniu 21 lipca 2014 r. złożył kolejny wniosek o zwolnienie go od kosztów sądowych i ustanowienie pełnomocnika z urzędu. Sąd Okręgowy powołał, że zgodnie z art. 112 ust. 4 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych ponowny wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych, oparty na tych samych okolicznościach, nie ma wpływu na bieg terminu do opłacenia pisma, zaś powód w kolejnych wnioskach powołuje się na te same okoliczności związane z brakiem środków na opłacenie kosztów sądowych, na które powoływał się we wcześniej oddalonym wniosku, jak też na te same okoliczności mające prowadzić do ustanowienia pełnomocnika z urzędu, na które powoływał się poprzednio, uzasadniając je zmieniającymi się etapami postępowania. Jako podstawę prawną swego orzeczenia sąd I instancji powołał art. 370 k.p.c. oraz art. 107 ust. 2 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych i art. 117² § 2 k.p.c.

Postanowienie powyższe zaskarżył powód H. M. wnosząc o jego zmianę i przyjęcie do rozpoznania tak wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych i ustanowienie pełnomocnika z urzędu, jak też apelacji, ewentualnie uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania. Powód zarzucił, że błędnym było przyjęcie przez sąd, iż kolejny wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych i ustanowienie pełnomocnika z urzędu był oparty na tych samych okolicznościach, co wcześniejszy wniosek w tym przedmiocie, a w konsekwencji doszło do naruszenia art. 107 ust. 2 i art. 112 ust. 4 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych. Uzasadniając te zarzuty powód zakwestionował zarówno odrzucenie jego wniosków postanowieniem z dnia 2 lipca 2014 r., jak też postanowieniem z dnia 12 września 2014 r.

Postanowieniem z dnia 16 października 2014 r. Sąd Okręgowy w Tarnowie odrzucił zażalenie powoda H. M. na punkt 2 postanowienia z dnia 12 września 2014 r.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Na postanowienia w przedmiocie odrzucenia ponownego wniosku o ustanowienie adwokata lub radcy prawnego z urzędu, jak też o odrzuceniu ponownego wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych zażalenie nie przysługuje (art. 117² § 2 k.p.c. i art. 107 ust. 2 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych). Nie oznacza to jednak, że postanowienie w tym przedmiocie nie podlega kontroli sądu II instancji. W szczególności, gdy odrzucenie to doprowadziło do odrzucenia apelacji, kontrola ta następuje na wniosek strony stosownie do przepisów art. 397 § 2 w zw. z art. 380 k.p.c. Jakkolwiek powód w zażaleniu na postanowienie z dnia 12 września 2014 r. wskazał, że postanowienie to zaskarża w całości, a zażalenie to w zakresie dotyczącym punktu 2 zaskarżonego postanowienia zasadnie zostało odrzucone, to jednak podniesione w zażaleniu zarzuty dotyczące tak punktu 2 zaskarżonego postanowienia, jak też dotyczące wcześniejszego postanowienia a dnia 2 lipca 2014 r. niewątpliwie wyrażają intencję powoda doprowadzenia do zbadania przez sąd II instancji zasadności tamtych postanowień, a zatem stanowią wniosek, o jakim mowa w przepisie art. 380 k.p.c.

Oddalając postanowieniem z dnia 19 lutego 2014 r. złożony w piśmie z dnia 10 lutego 2014 r. wniosek powoda H. M. o zwolnienie od kosztów sądowych Sąd Okręgowy wywiódł, że na ówczesnym etapie postępowania na powodach nie spoczywał żaden obowiązek uiszczenia kosztów sądowych, gdyż opłata od pozwu wcześniej została przez nich uiszczona, zatem powodowie liczyli się z kosztami i byli w stanie je pokryć. Złożony w apelacji wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych w postaci opłaty od apelacji, jakkolwiek odwoływał się do faktów uprzednio przytoczonych dotyczących sytuacji materialnej powoda H. M., ze wskazaniem, że fakty te nie uległy zmianie, wskazywał jednocześnie, że skarżący nie jest w stanie pokryć opłaty od apelacji. Mając na uwadze przesłanki oddalenia poprzedniego wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych, nie można wniosku tego uznać za oparty na tych samych okolicznościach, które stanowiły uzasadnienie oddalonego wniosku. Istotą powołanego przepisu jest wykluczenie konieczności rozważania przez sąd ponownie tych samych okoliczności, które były już przedmiotem rozważań sądu przy rozpoznaniu wcześniejszego wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych i zostały uznane za niedające podstaw do uwzględnienia wniosku. Gdy sąd ocenę wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych relacjonuje do zakresu ciążącego na stronie obowiązku poniesienia kosztów sądowych na danym etapie postępowania, nie odnosząc się do kosztów przewidywanych w jego dalszym toku, nie można uznać, że wniosek złożony przez stronę w sytuacji, gdy powstaje obowiązek poniesienia przez nią dalszych kosztów, jest wnioskiem opartym na tych samych okolicznościach co wniosek oddalony. W konsekwencji bezzasadnym było odrzucenie zawartego w apelacji wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych – opłaty od apelacji powoda H. M.. Postanowienie z dnia 2 lipca 2014 r. należało uchylić na podstawie art. 397 § 2 w zw. z art. 380 k.p.c., a wskazany wniosek powinien zostać merytorycznie rozpoznany.

Jakkolwiek powód w zażaleniu kwestionuje również odrzucenie jego wniosku o ustanowienie pełnomocnika z urzędu, to mając na uwadze, że wniosek taki został złożony dopiero w apelacji (a następnie ponowiony) stwierdzić trzeba, że odrzucenie tego wniosku nie miało wpływu na postanowienie sądu o odrzuceniu apelacji, w konsekwencji przepis art. 397 § 2 w zw. z art. 380 k.p.c. nie dawał podstawy do zbadania zasadności postanowienia o odrzuceniu tego wniosku przez sąd rozpoznający zażalenie na postanowienie o odrzuceniu apelacji.

Bezpodstawne odrzucenie wniosku powoda o zwolnienie od opłaty od apelacji, bez jego merytorycznego rozpoznania, doprowadziło do przedwczesnego wezwania powoda o opłatę od apelacji i w konsekwencji do bezzasadnego odrzucenia apelacji. Stąd, nie przesądzając zasadności wniosku o zwolnienie od tej opłaty, postanowienie o odrzuceniu apelacji należało uchylić na podstawie art. 397 § 2 w zw. z art. 386 § 4 k.p.c.